

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	6Cdo/14/2016
Identifikačné číslo spisu:	8112217191
Dátum vydania rozhodnutia:	13.04.2016
Meno a priezvisko:	JUDr. Rudolf Čirč
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2016:8112217191.1

UZNESENIE

L. súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu W. L., bývajúceho v J., zastúpeného JUDr. Ivanom Savčákom, advokátom v Bardejove, Partizánska 45, proti žalovanej Sociálnej poisťovni, pobočke Prešov, Prešov, Masarykova 1, o 682,80 € s príslušenstvom, vedenej Okresným súdom Prešov pod sp. zn. 29C/117/2012, o dovolaní žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove z 28. februára 2013 sp. zn. 6Co/232/2012 takto

rozhodol:

Dovolanie v časti potvrdzujúcej uznesenie súdu prvého stupňa a v časti trov odvolacieho konania o d m i e t a .

V časti nevylúčenia sudkyne súdu prvého stupňa dovolacie konanie z a s t a v u j e .

Žalobca nemá právo na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) zhora označeným uznesením I. potvrdil uznesenie Okresného súdu Prešov (ďalej len „súd prvého stupňa“ alebo „prvostupňový súd“) z 31. augusta 2012 č. k. 29C/117/2012-15 (ktorým prvostupňový súd zastavil konanie a rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania); II. vyslovil, že sudkyňa prvostupňového súdu JUDr. Diana Vlčková nie je vylúčená z prejednávania a rozhodovania tejto veci a III. účastníkom (všetkým ?) nepriznal náhradu trov odvolacieho konania. Stotožnil sa s názorom súdu prvého stupňa o zaťažení konania neodstrániteľnou prekážkou veci právoplatne rozsúdenej, zhodne s ním majúci za to, že žalobca sa v prejednávanej veci domáhal totožného nároku vyplývajúceho z rovnakých skutkových tvrdení ako v skoršom už právoplatne skončenom konaní prvostupňového súdu jeho sp. zn. 29C/157/2008. Špecificky k námietke žalobcu, týkajúcej sa odchylnosti označenia žalovanej v prejednávanej veci od toho použitého v skoršom konaní (v prejednávanej veci bola za žalovanú označená prešovská pobočka Sociálnej poisťovne, kým v konaní majúcom zakladať prvostupňovým súdom konštatovanú prekážku ústredie Sociálnej poisťovne) argumentoval ustanoveniami § 178 ods. 2 a § 179 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení (v znení neskorších zmien a doplnení, ďalej len „zákon 461“) i tým, že existencia (resp. neexistencia) pasívnej legitimácie (stavu, keď subjekt práva je nositeľom tzv.

hmotnoprávnej povinnosti) nemá nijakú spojitosť so správnym procesným označením účastníka konania. Ak žalovanou je tu Sociálna poisťovňa a zákon 461 ustanovuje, kto v jej mene vystupuje v konaní pred súdmi (pričom takéto oprávnenie prislúcha pobočkám i ústrediu), námietka žalobcu rôznosťou označení nie je relevantnou. V prípade rozhodnutia o nevyklúčení sudkyne súdu prvého stupňa uzavrel, že aj so zreteľom k judikatúre Európskeho súdu pre ľudské práva, Ústavného súdu Slovenskej republiky i Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej tiež len „najvyšší súd“ alebo „dovolačný súd“) nešlo usúdiť na žiaden dôvod vylúčenia sudkyne, ktorej zaujatosť žalobca namietal, pričom takýmto dôvodom samozrejme nemôže byť postup sudkyne, o ktorého správnosti nevznikli objektívne pochybnosti.

Proti takémuto uzneseniu odvolacieho súdu podal včas (podaním podaným v zákonom ustanovenej lehote na poštovú prepravu priamo dovolaciemu súdu) dovolanie žalobca (ďalej aj „dovolaateľ“). Navrhol zrušenie uznesení odvolacieho aj prvostupňového súdu (so zrejmovou požiadavkou na vrátenie veci na ďalšie konanie druhému z nich), zotrvávajúc ako na názore o zaujatosti veci prejednávajúcej sudkyne súdu prvého stupňa, tak i na ďalšom názore o nesprávnom právnom posúdení otázky existencie prekážky konania v prejednávanej veci oboma súdmi nižších stupňov. Osobou podľa neho obohacujúcou sa na jeho úkor nie je ústredie Sociálnej poisťovne, ale jej prešovská pobočka a práve preto bol dôvod žalovať ju. Názor o nasmerovaní žaloby v oboch porovnávaných veciach proti Sociálnej poisťovni (jednému subjektu) je potom prílišným zjednodušením, ktorého dôsledkom bolo i odňatie mu možnosti konať pred súdom (§ 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku č. 99/1963 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení, ďalej len „O. s. p.“), namietal tiež dovolateľ, dovolaním spochybňujúci aj odbornosť, resp. nezaujatosť viacerých sudcov oboch prešovských súdov (vrátane predsedu senátu odvolacieho súdu JUDr. Petra Straku, podieľajúceho sa na rozhodovaní napádaným uznesením).

Najvyšší súd skúmal predovšetkým prípustnosť dovolania, resp. splnenie podmienok dovolacieho konania a dospel k záveru, že dovolanie v tomto prípade v prevažnej časti smeruje (navzdory opačnému názoru dovolateľa) proti takému rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustné a u rozhodnutia odvolacieho súdu o nevyklúčení sudkyne súdu prvého stupňa dokonca chýba i jedna z podmienok dovolacieho konania.

Podľa § 236 ods. 1 O. s. p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa. Podmienky prípustnosti dovolania proti uzneseniu odvolacieho súdu sú pritom upravené v ustanoveniach § 237 a § 239 O. s. p.

Podľa § 10 ods. 1 O. s. p. krajské sudy rozhodujú o odvolaniach proti rozhodnutiam okresných súdov a podľa odseku 2 rovnakého ustanovenia o odvolaniach proti rozhodnutiam krajských súdov ako súdov prvého stupňa rozhoduje Najvyšší súd Slovenskej republiky.

Podľa § 10a O. s. p. o dovolaniach proti rozhodnutiam krajských súdov ako odvolacích súdov rozhoduje Najvyšší súd Slovenskej republiky (odsek 1); o dovolaniach proti rozhodnutiam Najvyššieho súdu Slovenskej republiky ako odvolacieho súdu rozhoduje iný senát tohto súdu (odsek 2); o mimoriadnych dovolaniach proti rozhodnutiam súdov rozhoduje Najvyšší súd Slovenskej republiky (odsek 3) a o mimoriadnych dovolaniach proti rozhodnutiam Najvyššieho súdu Slovenskej republiky ako odvolacieho súdu rozhoduje iný senát tohto súdu (odsek 4).

Pokiaľ ide o prípustnosť dovolania proti rozhodnutiam odvolacieho súdu o potvrdení uznesenia súdu prvého stupňa (výrok I. uznesenia odvolacieho súdu) a o trovách odvolacieho konania (výrok III.), tá podľa § 239 O. s. p. v tejto veci neprichádza do úvahy. Nejde tu totiž o zmeňujúce uznesenie odvolacieho súdu (odsek 1 písm. a/ ustanovenia); o uznesenie, ktorým by odvolací súd rozhodoval vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločenstiev (§ 109 ods. 1 písm. c/ O. s. p.) na zaujatie stanoviska (odsek 1 písm. b/ veta prvá) a ani o potvrdzujúce uznesenie, vo výroku ktorého by odvolací súd vyslovil prípustnosť dovolania, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu (odsek 2 písm. a/). Rovnako tu nejde ani o uznesenie odvolacieho súdu, potvrdzujúce uznesenie súdu prvého stupňa, ktorým bolo rozhodnuté o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na

podklade cudzozemského rozhodnutia alebo o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásení z a vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky (odsek 2 písm. b/ a c/ ustanovenia v znení účinnom v čase začatia dovolacieho konania), resp. o uznesenie o priznaní (nepriznaní) účinkov cudziemu rozhodnutiu na území Slovenskej republiky (odsek 2 písm. b/ ustanovenia v znení účinnom od 1. januára 2015, tu pre prípad záujmu por. aj čl. I bod 10 a čl. IV zákona č. 353/2014 Z. z.). Naopak u rozhodnutia o trovách konania (či už jednoinštančného rozhodnutia odvolacieho súdu o trovách odvolacieho konania alebo potvrdzujúceho výroku uznesenia odvolacieho súdu v časti týkajúcej sa trov prvostupňového konania) ide o jedno z rozhodnutí, pri ktorých bola prípustnosť dovolania zákonom výslovne vylúčená (§ 239 ods. 3 O. s. p.).

Pri rozhodnutí odvolacieho súdu o nevyklúčení sudkyne súdu prvého stupňa (výrok II. uznesenia odvolacieho súdu) potom bolo treba dospieť k záveru, že tu ide o prípad výskytu takej prekážky konania, ktorú nemožno odstrániť, a ktorej existencia celkom bráni pokračovaniu v konaní o dovolaní (a i zaoberaní sa takým podaním z pohľadu skúmania vecnej opodstatnenosti ním uplatňovaných námietok).

I keď O. s. p. neobsahuje výslovný výpočet podmienok, za ktorých môže súd vo veci konať (zákonom označovaných aj za podmienky konania) a tieto ani výslovne nedefinuje, zo zákonnej úpravy jednotlivých takýchto podmienok možno vyvodíť, že medzi ne patria také podmienky na strane súdu a účastníkov konania, ktoré musia byť splnené na to, aby mohol byť dosiahnutý cieľ občianskeho súdneho konania vyplývajúci už zo základných ustanovení O. s. p. (v prvej hlave prvej časti zákona). Na strane súdu k podmienkam konania patria tie, ktoré vymedzujú jeho práva a povinnosti ako orgánu štátu konať a vydať rozhodnutie. Jednou z takýchto podmienok je nepochybne aj funkčná príslušnosť, úprava ktorej dáva odpoveď na otázku, ktorý súd je príslušný konať a rozhodovať o veci v inštančnom postupe a chýbajúca funkčná príslušnosť na prejednanie určitej veci predstavuje neodstrániteľnú prekážku konania (alebo nedostatok podmienky konania, ktorý nie je možné odstrániť).

Už prvé z vyššie odcitovaných ustanovení základného predpisu civilného procesného práva Slovenskej republiky nepripúšťa žiadnu pochybnosť o tom, že dovolaniami možno napádať iba právoplatné rozhodnutia odvolacích súdov, teda len také rozhodnutia, ktoré sú výsledkom preskúmvacej činnosti odvolacieho súdu. O taký prípad ale v prípade rozhodnutia súdu vyššieho stupňa o vylúčení (ale tiež nevyklúčení) sudcu súdu nižšieho stupňa nejde. Pri zákonnej úprave rozhodovania o vylúčení sudcov rozhodne nemožno ponechať bez povšimnutia zámerné vyhnutie sa zákonodarcom slovnému spojeniu „odvolací súd“, resp. presnejšie adjektívu „odvolací“ a ich nahradenie slovným spojením „nadriadený súd“, resp. adjektívom „nadriadený“ (tu por. § 16 O. s. p.) a práve preto tu musí dôjsť aj k uplatneniu tej zásady interpretácie práva, podľa ktorej pojmom vyjadreným v právnych predpisoch rovnako treba zásadne pripisovať význam rovnaký a naopak pojmov vyjadreným rozdielne význam rozdielny (pravidlo, podľa ktorého rôznosť výraziva má svoj význam).

Ak teda O. s. p. obsahuje úpravu funkčnej príslušnosti najvyššieho súdu len na rozhodovanie o dovolaniach proti rozhodnutiam krajských súdov ako súdov odvolacích (nie aj nadriadených) a rozhodnutiam najvyššieho súdu ako súdu odvolacieho (i tu nie aj nadriadeného), musí to mať za následok ten záver, že na rozhodovanie najvyššieho súdu o dovolaní proti rozhodnutiu krajského súdu, ktorým tento rozhodol o námietke zaujatosti ako nadriadený súd, chýba najvyššiemu súdu funkčná príslušnosť (ktorý záver inak treba považovať za súčasť ustálenej judikatúry občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu - v tejto súv. por. napr. uznesenia vo veciach sp. zn. 1 Cdo 237/2012, 2 Cdo 205/2012, 3 Cdo 94/2013, 4 Cdo 316/2013, 4 Cdo 317/2013, 5 Cdo 176/2013, 6 Cdo 164/2012 alebo 7 Cdo 117/2013).

Dovolací súd preskúmal prípustnosť dovolania a j z pohľadu možného výskytu niektorej z väd zakladajúcich tzv. zmätočnosť konania a uvedených v ustanovení § 237 ods. 1 písm. a/ až g/ O. s. p., nedospel však k záveru, že by u konania či jeho výsledku (reprezentovaného dovolaním napádaným uznesením odvolacieho súdu, resp. sprostredkované cezeň i takýmto rozhodnutím potvrdzovaným uznesením súdu prvého stupňa) bolo možné usúdiť na postihnutie ktoroukoľvek takouto vadou. To

platilo aj o podmienke prípustnosti dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p., na ktorú sa dovolaním zamerl dovolateľ a to napriek tomu, že najvyšší súd výklad úpravy zo zákona 461, prinášajú v tejto veci odvolacím súdom a týkajúci sa podmienok zapájania Sociálnej poisťovne do konaní prejednávanych súdmi, celkom nezdieľa.

Odňatím možnosti konať pred súdom sa štandardne rozumie taký závadný postup súdu, v dôsledku ktorého dochádza k nerešpektovaniu niektorého z práv účastníka súdneho konania, zaručovaných mu Občianskym súdnym poriadkom, prípadne iným predpisom procesného práva. K takémuto odňatiu (nerešpektovaniu) práv môže dôjsť ako postupom predchádzajúcim vydaniu rozhodnutia súdu, tak i rozhodnutím samotným. V ustálenej rozhodovacej praxi dovolacieho súdu sa za jeden z prípadov postupu súdu odnímajúceho účastníkom konania možnosť konať pred súdom považuje i odmietnutie zaoberania sa (súdom) problémom (predostretým či už žalobou, odvolaním alebo iným podaním) vecne (tým, že dôjde k odmietnutiu podania vrátane odvolania alebo k zastaveniu konania), hoci na to neexistoval dôvod. V prejednávanej veci ale bez ohľadu na diskutabilnosť argumentácie súdov nižších stupňov, za pomoci ktorej sa dopracovali k záveru o potrebe zastavenia konania (a o vecnej neprejednatelnosti žaloby v prejednávanej veci), žalobcovi namietajúcemu odňatie mu takýmto postupom súdov nižších stupňov za pravdu dať nešlo.

Podľa § 104 ods. 1 vety prvej O. s. p. ak ide o taký nedostatok podmienky konania, ktorý nemožno odstrániť, súd konanie zastaví. Podľa odseku 2 rovnakého ustanovenia potom ak ide o nedostatok podmienky konania, ktorý možno odstrániť, súd urobí pre to vhodné opatrenia; pritom spravidla môže pokračovať v konaní, ale nesmie vydať rozhodnutie, ktorým sa konanie končí a ak sa nepodari nedostatok podmienky konania odstrániť, konanie zastaví.

Podľa § 19 O. s. p. spôsobilosť byť účastníkom konania má ten, kto má spôsobilosť mať práva a povinnosti; inak len ten, komu ju zákon priznáva.

Podľa § 18 ods. 1 O. z. (Občianskeho zákonníka č. 40/1964 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení) spôsobilosť mať práva a povinnosti majú aj (rozumej popri fyzických osobách, tu por. i § 7 O. z.) právnické osoby. Tými sú podľa § 18 ods. 2 O. z. okrem združení fyzických alebo právnických osôb (písm. a/), účelových združení majetku (písm. b/) a jednotiek územnej samosprávy (písm. c/) aj iné subjekty, o ktorých to ustanovuje zákon (písm. d/).

Podľa § 120 ods. 3 zákona 461 (inak ustanovenia nielen zaradeného do prvého dielu prvej hlavy druhej časti zákona, nadpísaného marginálnou rubrikou „Výkon a organizácia sociálneho poistenia“, ale v skutočnosti predstavujúceho jediný paragraf zaradený do práve spomenutej hlavy a dielu zákona) Sociálna poisťovňa je právnická osoba so sídlom v Bratislave.

Podľa § 121 zákona 461 orgány Sociálnej poisťovne sú a/ generálny riaditeľ Sociálnej poisťovne (ďalej len „generálny riaditeľ“), b/ Dozorná rada Sociálnej poisťovne (ďalej len „dozorná rada“) a c/ riaditeľ pobočky Sociálnej poisťovne (ďalej len „riaditeľ pobočky“).

Podľa § 124 zákona 461 (v tomto prípade a aj u ďalších nižšie citovaných ustanovení §§ 126 a 127 zákona 461 jeho súčasťou zaradených pod marginálnu rubriku „Organizačné zložky Sociálnej poisťovne“) organizačné zložky Sociálnej poisťovne sú ústredie a pobočky; podľa § 126 ods. 2 zákona 461 vo veciach patriacich do pôsobnosti ústredia koná v mene Sociálnej poisťovne generálny riaditeľ alebo vedúci zamestnanec ústredia poverený generálnym riaditeľom a podľa § 127 ods. 3 vety prvej rovnakého zákona riaditeľ pobočky koná v mene Sociálnej poisťovne vo všetkých veciach patriacich do pôsobnosti pobočky.

K ustanoveniam zákona 461, citovaným v odôvodnení dovolaním napádaného uznesenia odvolacieho súdu, sa potom žiada uviesť, že sú súčasťou tretej časti zákona, reprezentovanej jeho §§ 172 - 225 a tu - na rozdiel od druhej časti zákona - celej nadpísanej marginálnou rubrikou „Konanie vo veciach sociálneho poistenia“, že § 178 zákona 461 je nadpísaný marginálnou rubrikou priradenou len k nemu v podobe „Věcná příslušnost pobočky“ a § 179 rovnakého zákona inou marginálnou rubrikou vlastnou iba

tomuto ustanoveniu znejúcou „Věcná příslušnost ústředí“ a že súčasťou oboch takýchto zákonných ustanovení sú (musia byť) celkom logicky popri ich odsekoch 2, citovaných uznesením odvolacieho súdu v prejednávanej veci, aj odseky im predchádzajúce a opatrené poradovou číslou 1, ktorých súčasťou je (o. i.) úprava rozhodovacej pôsobnosti pobočky Sociálnej poisťovne v prvom stupni (§ 178 ods. 1 písm. a/), vyberania a vymáhania poistného, príspevkov na starobné dôchodkové sporenie, pokút a penále a vymáhania rôznych pohľadávok (§ 178 ods. 1 písm. f/) a oprávnenia uplatňovať právo voči tretím osobám na náhradu škody, ktorá Sociálnej poisťovni vznikla výplatou dávok v dôsledku ich zavineného protiprávneho konania (§ 178 ods. 1 písm. h/), ako aj úprava rozhodovacej pôsobnosti ústredia v prvom stupni (§ 179 ods. 1 písm. a/) a v druhom stupni vo veciach, o ktorých rozhodovať v prvom stupni patrí do pôsobnosti pobočky (§ 179 ods. 1 písm. b/).

Podľa § 210 ods. 1 zákona 461 organizačné zložky Sociálnej poisťovne vydávajú rozhodnutie vo veciach uvedených v § 178 ods. 1 písm. a/ a v § 179 ods. 1 písm. a/ a b/; podľa § 214 ods. 1 tohto zákona proti rozhodnutiu organizačnej zložky Sociálnej poisťovne má účastník konania právo podať odvolanie, ak tento zákon neustanovuje inak alebo ak sa účastník konania nevzdal odvolania písomne alebo ústne do zápisnice; podľa § 215 ods. 1 zákona 461 odvolanie sa podáva na organizačnej zložke Sociálnej poisťovne, ktorá napadnuté rozhodnutie vydala a odvolanie proti rozhodnutiu vo veciach uvedených v § 179 ods. 1 písm. a/ prvom bode až treťom bode možno podať aj v inej organizačnej zložke Sociálnej poisťovne; podľa § 215 ods. 4 rovnakého zákona o odvolaní proti rozhodnutiu ústredia rozhoduje generálny riaditeľ a podľa § 218 ods. 4 zákona proti rozhodnutiu o odvolaní sa nemožno ďalej odvolať.

Podľa § 219 ods. 1 zákona č. 461 proti rozhodnutiu ústredia podľa § 179 ods. 1 písm. a/ prvého bodu až tretieho bodu možno podať opravný prostriedok, o ktorom rozhoduje súd podľa osobitného predpisu (odkaz poznámkou č. 99 v zákone 461 na §§ 250l až 250s O. s. p.) a podľa § 220 rovnakého zákona súd preskúmava neprávoplatné rozhodnutia vo veciach uvedených v § 179 ods. 1 písm. a/ prvom bode až treťom bode, o ktorých v prvom stupni rozhodovalo ústredie a právoplatné rozhodnutia organizačnej zložky Sociálnej poisťovne v ostatných veciach.

Napokon podľa § 247 ods. 2 O. s. p. (ustanovenia zaradeného v O. s. p. do piatej časti nadpísanej marginálnou rubrikou „Správne súdnictvo“ a to konkrétnej do druhej hlavy nazvanej „Rozhodovanie o žalobách proti rozhodnutiam a postupom správnych orgánov“) pri rozhodnutí správneho orgánu vydaného v správnom konaní je predpokladom postupu podľa tejto hlavy, aby išlo o rozhodnutie, ktoré po vyčerpaní riadnych opravných prostriedkov, ktoré sa preň pripúšťajú, nadobudlo právoplatnosť; podľa odseku 3 rovnakého ustanovenia predmetom preskúmania môže byť za podmienok ustanovených v odsekoch 1 a 2 aj rozhodnutie, proti ktorému zákon nepripúšťa opravný prostriedok, ak sa stalo právoplatným; podľa § 250 ods. 4 O. s. p. pri rozhodnutí správneho orgánu vydaného (správne „vydanom“, keďže použitá zákonná formulácia sa týka rozhodnutia a nie orgánu - pozn. dovolacieho súdu) v správnom konaní je žalovaným správny orgán, ktorý rozhodol v poslednom stupni; podľa § 250l ods. 1 O. s. p. (v tomto prípade už ustanovenia zaradeného do tretej hlavy piatej časti O. s. p. nadpísanej marginálnou rubrikou „Rozhodovanie o opravných prostriedkoch proti rozhodnutiam správnych orgánov“) podľa ustanovení tejto hlavy sa postupuje v prípadoch, v ktorých zákon zveruje súdom rozhodovanie o opravných prostriedkoch proti neprávoplatným rozhodnutiam správnych orgánov a podľa § 250m ods. 3 O. s. p. účastníkmi konania sú tí, ktorí nimi sú v konaní na správnom orgáne, a správny orgán, ktorého rozhodnutie sa preskúmava.

Zo súboru práve odcitovaných ustanovení pri ich korektnom výklade je potom namieste vyvodenie nasledovného :

Platné procesné právo Slovenskej republiky viaže spôsobilosť byť účastníkom konania podľa procesného práva na existenciu hmotnoprávnej spôsobilosti mať práva a povinnosti. Výnimkou z takéhoto pravidla je výslovné priznanie prvej zo spôsobilostí, o ktorých je tu reč, niekomu zákonom (čo má inak praktický význam len u tých subjektov potenciálne zapojiteľných do súdnych konaní, ktoré sú inými než fyzickými osobami a u ktorých sa zároveň zákonodarca vyhol ich zadefinovaniu za právnické osoby). Jedným z prípadov priznania spôsobilosti byť účastníkom konania zákonom aj niekomu inému

než právnickej osobe je tiež priznanie statusu účastníka (a tým prinajmenšom nepriamo i zodpovedajúcej spôsobilosti) aj správnym orgánom, ktorými sú mimo akúkoľvek pochybnosť i organizačné zložky Sociálnej poisťovne nadané právomocou rozhodovať vo veciach sociálneho poistenia (považované za účastníkov konania pred súdom či už v konaniach o opravných prostriedkoch, nasmerovateľných prakticky len proti neprávoplatným rozhodnutiam ústredia Sociálnej poisťovne podľa § 219 a prvej časti § 220 zákona č. 461 v spojení s § 250l ods. 1 a § 250m ods. 3 O. s. p., alebo v konaniach o žalobách proti už právoplatným rozhodnutiam ktorejkoľvek organizačnej zložky Sociálnej poisťovne podľa druhej časti § 220 zákona č. 461 v spojení s § 247 ods. 2, poľažne i 3 a § 250 ods. 4 O. s. p.).

Kým však v konaniach vo veciach sociálneho poistenia, teda v konaniach prebiehajúcich primárne pred organizačnými zložkami Sociálnej poisťovne (buď oboma alebo i len jednou z nich) a sekundárne pred súdom (pri prieskume rozhodnutí niektorej z organizačných zložiek Sociálnej poisťovne v konaniach vo veciach správneho súdnictva) má priznanie statusu účastníka konania aj organizačným zložkám Sociálnej poisťovne a takto tiež spôsobilosti byť účastníkom konania svoje opodstatnenie (vyplývajúce predovšetkým z potreby vybudovania vnútornej hierarchickej štruktúry osoby povolanej štátom o. i. aj k plneniu úloh na poli verejnej správy, mechanizmu inštančného postupu takejto osoby pri prieskume vydávaných rozhodnutí v rámci takejto štruktúry a do tretice i zabezpečenia prejednávateľnosti prípadných opravných prostriedkov proti rozhodnutiam Sociálnej poisťovne súdmi bez rizika spochybňovania nimi vydávaných rozhodnutí pre ich zmätočnosť), takto to nie je v tých prípadoch, v ktorých nejde o konanie vo veciach sociálneho poistenia ani o žiadne konanie, ktorého výsledkom by malo byť rozhodnutie Sociálnej poisťovne, ale o bežné súdne (tzv. sporové) konanie, ktorého cieľom nie je prieskum správnosti postupov Sociálnej poisťovne vo veciach sociálneho poistenia, ale vyžadovanie splnenia iných povinností.

Z práve uvedenej potreby rozlišovania potom podľa dovolacieho súdu ale tiež plynie, že v iných konaniach než tých vo veciach správneho súdnictva (akým bolo aj konanie v prejednávanej veci i jemu predchádzajúce konanie, majúce podľa súdov oboch nižších stupňov založiť prekážku veci právoplatne rozsúdenej, brániacou v pokračovaní konania začatého ako druhého v poradí) treba bezvýhradne trvať na označení účastníkov konania spôsobom zaručujúcim splnenie podmienky existencie spôsobilosti subjektu označeného za účastníka konania byť takýmto účastníkom. Táto podmienka môže byť v tzv. sporovom konaní, ktorého účastníkmi nemajú byť výlučne fyzické osoby (v prvom stupni podľa tretej časti O. s. p. a v konaniach o prípadných opravných prostriedkoch podľa štvrtej časti rovnakého zákona) splnená prakticky iba zapojením do konania právnickej osoby a jej označením v súlade s ustanovením § 79 ods. 1 O. s. p. (celým názvom a úplným sídlom, ktorým sa v zmysle legálnej definície tohto pojmu, urobenej súčasťou § 2 ods. 3 a 4 Obchodného zákonníka č. 513/1991 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení rozumie adresa predstavovaná názvom obce s uvedením jej poštového smerovacieho čísla, názov ulice alebo iného verejného priestranstva a orientačné číslo, prípadne súpisné číslo, ak sa obec nečlení na ulice) a ak to tak nie je, trvaním súdu na tom, aby sa vady označenia odstránili i s vyvodením zodpovednosti z nerešpektovania takejto požiadavky súdu.

I keď súd prvého stupňa ani odvolací súd sa v prejednávanej veci vyššie uvedeným neriadili a čisto formálne by tak žalobcovi bolo možno prisvedčiť v tom, že v konaní prvostupňového súdu sp. zn. 29C/157/2008 žalobu nasmeroval proti ústrediu Sociálnej poisťovne, kým v prejednávanej veci naopak prejavil úmysel zažalovať prešovskú pobočku takejto právnickej osoby (zriadenej zákonom); postup súdov tu nevykazoval znaky postupu súdu odnímajúceho žalobcovi možnosti konať pred súdom už len z toho dôvodu, že výsledkom uplatnenia náležitého (zhora naznačeného) postupu by mohli byť len dve žalobcovi rovnako neužitočné alternatívy.

Z tých tou prvou možnosťou bolo, že žalobca by na výzvu súdu (dôsledne sa riadiaceho vyššie citovanou i vyloženou právnou úpravou) vadu označenia spočívajúcu v neoznačení za žalovanú právnickej osoby odstránil (uvedením správneho označenia žalovanej „Sociálna poisťovňa so sídlom v Bratislave, 29. augusta 8 - 10, PSČ 813 63“), práve tým by však spôsobil zaťaženie konania vadou konštatovanou súdmi oboch nižších stupňov (pretože by takto súčasne došlo aj k popretiu argumentu nezhody oboch označení, v celom doterajšom konaní v prejednávanej veci žalobcom uplatňovaného ako

argumentu kľúčového a význam by tu nemalo, že v konaní prvostupňového súdu sp. zn. 29C/157/2008 súdy akceptovali označenie žalovanej i s nadbytočným dovetkom „ústredie“, na ktorý sa tu správne prihliadať nemalo).

V druhom možnom prípade by žalobca ostal nečinným a označenie žalovanej by ponechal v pôvodnom znení, vtedy by však vedome zaťažil konanie prekážkou v podobe nedostatku spôsobilosti ním označenej žalovanej byť účastníčkou konania. I s prihliadnutím k už podanému vyššie totiž treba ustáliť, že pobočky Sociálnej poisťovne v konaniach nespádajúcich pod veci správneho súdnictva (akým ani konanie v prejednávanej veci nie je) spôsobilosť podľa § 19 O. s. p. nemajú.

Vedený týmito úvahami preto dovolací súd v časti potvrdzujúcej uznesenie súdu prvého stupňa i v časti trov odvolacieho konania dovolanie podľa § 218 ods. 1 písm. c/ O. s. p. v spojení s § 243b ods. 5 O. s. p. ako neprípustné odmietol a v časti nevylúčenia sudkyne súdu prvého stupňa dovolacie konanie podľa § 104 ods. 1 vety prvej O. s. p. v spojení s ustanovením § 243c rovnakého zákona pre absenciu potrebnej funkčnej príslušnosti na prejednanie dovolania zastavil.

O trovách dovolacieho konania bolo potom rozhodnuté podľa § 146 ods. 1 písm. c/, § 224 ods. 1 a § 243b ods. 5 O. s. p. uplatnením pravidla uvedeného v prvom z takýchto ustanovení. Tento postup bol namieste preto, že výsledok dovolacieho konania reprezentovaný čiastočne zastavením dovolacieho konania a prevažne výsledkom tomuto obdobným (odmietnutie dovolania je inou formou odmietnutia najvyššieho súdu zaoberať sa dovolaním vecne) zavinil žalobca, tento však zároveň zavinil i stav dokončenia konania proti osobe bez spôsobilosti byť účastníkom konania a takto i nepriznateľnosť náhrady (nikomu). Práve špecifická procesná situácia, v ktorej jediným účastníkom konania so spôsobilosťou byť účastníkom bol (ostal) žalobca a to bez možnosti najvyššieho súdu na tom akokoľvek niečo zmeniť (keďže aj výsledkom dovolacieho konania po zistení tu nevytýkanej tzv. zmätočnostnej vady podľa § 237 ods. 1 písm. b/ O. s. p. by mohlo byť len zastavenie konania, ku ktorému tu došlo už v prvom stupni) potom i dovolací súd priviedla k nutnosti vyjadrenia i tzv. náhradovým výrokom, že jedinou osobou, u ktorej možno vysloviť nedostatok práva na náhradu trov dovolacieho konania, je tu žalobca (u označenej žalovanej bez spôsobilosti byť účastníčkou totiž nejde ani len konštatovať existenciu či neexistenciu práva, keďže by to znamenalo pripustiť i zodpovedajúcu spôsobilosť a to tu možným nebolo).

Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.